

WSTĘP

Zgodnie z tradycją oddajemy do rąk naszych wiernych czytelników kolejny tom poświęcony szeroko pojętym problemom społeczno-ekonomiczno-przestrzennym wsi polskiej. Są to materiały z konferencji, z późniejszym uzupełnieniem, która odbyła się 29-30 kwietnia 2007 r. w Radzikowie k. Warszawy. Nawiązujemy w ten sposób do wydanych publikacji Komitetu – Studiów KPZK PAN, t. CXV, Warszawa 2005 i Biuletynu KPZK PAN, z. 228, Warszawa 2006.

Zanim przejdę do merytorycznych uwag dotyczących materiałów zawartych w prezentowanym biuletynie, składam głębokie podziękowania byłemu Rektorowi Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku – prof. dr hab. Ryszardowi Horodeńskiemu i obecnemu Rektorowi – prof. dr hab. Zbigniewowi Ejsmontowi. Dzięki ich życzliwej współpracy oraz istotnemu wsparciu finansowemu publikacje mogły się ukazywać. Niestety Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, poza wsparciem moralnym nie udzieliło nam materialnego wsparcia. Mam nadzieję, że organizując kolejną konferencję w 2008 r., taką pomoc otrzymamy.

A teraz do meritum. Założeniem koncepcji tegorocznej konferencji w Radzikowie były trzy aspekty. Po pierwsze, chcieliśmy się zorientować, w jakiej mierze Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest przygotowane merytorycznie do wchłonięcia istotnych środków UE przeznaczonych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w okresie 2007-2013/15. Według opracowania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi są to środki w wysokości ok. 13 mld euro + ok. 4 mld euro środki polskie, czyli razem ok. 18 mld euro. Do tego dojdą jeszcze pewne środki z regionalnych programów rozwoju i nakładów ogólnopolskich oraz nakładów na szeroko pojętą ochronę środowiska, m.in. na gospodarkę wodną (patrz artykuł A. Stasiaka w Biuletynie KPZK PAN, z. 233, Warszawa 2007). Odpowiedź na to pytanie miały dać dwa referaty zamówione w MRiRW. Niestety, ze względu na skomplikowaną sytuację w kierownictwie resortu nie został przygotowany i wygłoszony referat

ministerialny (patrz list Sekretarza Stanu – H. Kowalczyka, opublikowany w prezentowanym biuletynie). W pewnym stopniu zastąpiło go wystąpienie p. Łysonia. (publikowane obecnie), Po drugie, konferencja miała za zadanie przybliżyć odbiorcom podstawowe elementy ekonomiczne i społeczne i ich rozmieszczenie w przestrzeni wsi polskiej. Próbę pewnej syntezy problematyki przestrzennej wsi polskiej przedstawia opracowanie A. Stasiaka i K. Czapiewskiego zawierające także wiele ilustracji kartograficznych. Na istotny dopływ środków finansowych do polskich rolników z funduszy UE po 2004 r. wskazują dane zawarte w pracy Z. Floriańczyka (ok. 8 mld zł w 2006 r.). Autorzy – B. Głębocki i R. Kulikowski omawiają koncentrację przestrzeni dwóch podstawowych gałęzi produkcji rolniczej, zwierzęcej i roślinnej ilustrowanych kolorowymi kartogramami w skali gmin. Z kolei J. Solon przedstawia w nowatorski sposób wpływ środowiska na zróżnicowanie kierunków rozwoju obszarów wiejskich i zamieszcza także ilustrowane bazy kartograficzne.

Trzeci aspekt konferencji był też próbą pokazania, jak różne są obszary wiejskie w Polsce i że nie można stosować do nich jednakowych rozwiązań społeczno-ekonomiczno-przestrzennych. Wybraliśmy cztery województwa. Na jednym końcu skali znajduje się woj. podkarpackie mające jedną z najbardziej rozdrobnionych struktur wielkości gospodarstw rolnych i relatywnie duże wsie i dużą gęstość zaludnienia. Na drugim końcu skali jest woj. zachodniopomorskie, była kraina PGR, mająca przewagę dużych gospodarstw nastawionych na produkcję roślinną i raczej niewielkie wsie, co utrudnia rozwój infrastruktury społecznej i technicznej. Pośrodku znajduje się Wielkopolska z wysokim poziomem produkcji rolniczej i raczej zamożną ludnością. W biuletynie problematykę tę omawiają: A. Holcel, A. Bobrowski, T. Szczygieł i G. Ślusarz.

Województwo mazowieckie to tereny wyspecjalizowane w produkcji warzyw i owoców (okolice Warszawy), w części północno-wschodniej (produkcja mleka), a poza tym duża część obszarów wiejskich – ok. 100 gmin na ponad 300 wchodzi w bardziej lub mniej ścisłe powiązania z aglomeracją warszawską stanowiąc jeden z większych w Polsce tzw. obszarów metropolitalnych.

Poza tym publikujemy, jak zwykle, komunikaty i głosy w dyskusji. Mam nadzieję, jako redaktor tego biuletynu, że materiały w nim zawarte, mimo pewnych niedoskonałości, dostarczą czytelnikom – odbiorcom podstaw do pewnych przemyśleń. Być może będą także użyteczne w pracach nie

tylko naukowych, ale także w bieżącej działalności, zwłaszcza administracji samorządów wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Ze względów technicznych kolorowe ryciny są zamieszczone na kredowej wkładce na końcu publikacji.

Na zakończenie, jeszcze raz chcę podziękować kierownictwu WSE w Białymstoku za życzliwość i pomoc materialną. Poza tym dziękuję referentom, dyskutantom, p. Mirosławie Rybie za organizację konferencji oraz p. Ewie Ryżlak za prace redakcyjne związane z opublikowaniem biuletynu.

Andrzej Stasiak